

Оксана ЮРКЕВИЧ

слухачка магістратури за спеціальністю
«Менеджмент організації та адміністрування»
(науковий керівник: д.е.н., професор кафедри менеджменту
та публічного управління Микитюк П. П.)

ОПТИМІЗАЦІЯ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Загальна ситуація у промисловому секторі економіки, не зважаючи на окремі оптимістичні тенденції пов'язані із зростанням обсягів виробництва, залишається досить складною. Більшість підприємств не забезпечують впровадження інновацій, недостатні обсяги інвестицій в основні засоби виробництва. За умов використання фізично спрацьованих і морально застарілих основних засобів це призводить до випуску неякісної і неконкурентоспроможної продукції, перетворення національної економіки на "ресурсну базу" країн з розвинутою економікою.

Єдиним шляхом подолання зазначених негативних тенденцій є забезпечення термінового впровадження нових технологій, модернізація і оновлення виробництва, що пов'язано із необхідністю залучення підприємствами у найкоротші строки значних обсягів додаткового капіталу.

Сьогодні можливості використання окремих джерел формування капіталу підприємств дуже обмежені. Це насамперед стосується внутрішніх джерел формування капіталу. Внаслідок гіперінфляції, яка мала місце у перші роки незалежності України, відбулося знецінення грошових заощаджень підприємств, сформованих у вигляді цільових фінансових засобів, перш за все амортизаційного, та резервних засобів. Діяльність близько половини українських підприємств є збитковою, а обсяги прибутку більшості рентабельних виробництв є занадто малими для того щоб розглядати їх як основне джерело формування додаткового капіталу у найкоротші строки.

Практично відсутні можливості використання і зовнішніх джерел формування капіталу. Так, традиційне для планової економіки фінансування підприємств за рахунок бюджетних асигнувань практично не використовується в умовах ринкової економіки. Крім того, хронічні бюджетні дефіцити і незадовільний стан фінансування соціально-культурної сфери, у загальному випадку, не дає можливостей використовувати бюджетні кошти для збільшення капіталу промислових

підприємств. Брак коштів у більшості суб'єктів господарювання і розвиток практики впровадження передоплати при розрахунках, як страхування проти несвоєчасних розрахунків, обмежують також і роль кредиторської заборгованості у формуванні капіталу підприємств.

Діюча законодавча база дозволяє українським підприємствам залучати капітал за допомогою емісії акцій і корпоративних облігацій. Однак практика свідчить, що ці механізми використовуються підприємствами неефективно і обмежено.

Емісії акцій, переважно, використовуються вітчизняними підприємствами не для мобілізації капіталів широкого кола анонімних інвесторів, а як засіб перерозподілу власності у процесі приватизації, а також зміни структури акціонерної власності на користь великих акціонерів, що, досить часто, пов'язано із порушенням інтересів міноритарних акціонерів. Емісія акцій може переслідувати також, не типову для ринкової економіки, мету оптимізації оподаткування окремих господарських операцій товариства.

Успішне проведення публічного розміщення акцій можливе тільки у тому випадку, коли підприємства згодні забезпечувати прозорість своєї діяльності, проведення аудиторських перевірок, розкрити структуру власності. На жаль, менеджери і власники не погоджуються на розкриття інформації щодо діяльності і перспектив підприємства у обсязі, необхідному для прийняття потенційними інвесторами, які не є інсайдерами, об'ґрунтованого рішення щодо купівлі його акцій. Це обумовлює неефективність українського ринку акцій щодо забезпечення підприємств додатковим капіталом.

Залучення позичкового капіталу за допомогою емісії корпоративних облігацій має певні переваги у порівнянні з банківським кредитуванням (дозволяє залучити капітал у більшому обсязі за нижчою вартістю, як правило, не потребує ліквідної застави). Проте скористатися цим механізмом залучення додаткового капіталу можуть лише добре відомі потенційному колу інвесторів стабільно прибуткові підприємства. Серед промислових підприємств тільки одиниці відповідають зазначеним вимогам.

Кількісні і якісні характеристики функціонування вітчизняної банківської системи дозволяють розглядати потенціал українських банків як найбільш потужне джерело щодо забезпечення потреби підприємств у додатковому капіталі. Крім того, комерційні банки, при кредитуванні підприємств, виступають не тільки як фінансові посередники, а також як і делеговані контролери, що завжди сприяє зменшенню ризику

рентоорієнтованої поведінки менеджерів підприємств.

Для того, щоб існуючий потенціал банків щодо забезпечення промислових підприємств додатковим капіталом можна було б реально реалізувати, доцільно забезпечити впровадження комплексу заходів націлених на узгодження інтересів кредитора і позичальника, забезпечення захисту інтересів кредитора у випадках банкрутства позичальника, реалізації заставленого майна, розширення ресурсної бази комерційних банків.

Максим БАРАНОВСЬКИЙ

слухач магістратури за спеціальністю
«Адміністративний менеджмент»

(науковий керівник: д.е.н., професор, професор кафедри менеджменту
та публічного управління Монастирський Г.Л.)

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНТРОЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ В ОРГАНІЗАЦІЇ

Контроль є процесом забезпечення досягнення організацією місії та цілей; це відокремлений вид управлінської діяльності, який включає здійснення спостережень за організацією, її функціонуванням, показниками діяльності, прийнятими рішеннями або обов'язками, які покладені на організацію або службову особу. Він передбачає проведення оцінки отриманих результатів, співставлення їх із очікуваними результатами та здійснення необхідних коригуючих заходів.

До причин, які обумовлюють необхідність здійснення контролю, належать: необхідність спостереження за тим, чим зайняті працюючі, що і як вони роблять (сукупний ефект навіть дрібних помилок може суттєво вплинути на зниження потенціалу діяльності організації); постійні зміни в оточуючому середовищі, з якими стикаються організації та їх персонал, вимагають відповідного реагування (зміни вимагають корегування не тільки планів, а й цілей організації. Добре організований контроль допомагає своєчасно пристосовуватися організації до змін); зростаюча складність роботи організацій в результаті підвищених вимог з боку громадськості до їх діяльності.

У науковій літературі можна зустріти думку про те, що контроль в порівнянні з іншими функціями управління має вторинний характер. На наш погляд, і при переліку функцій управління (де контроль знаходиться в кінці цього переліку), і їх при розгляді мова йде не про другорядність

його як виду діяльності, а про послідовність дій у процесі управлінської діяльності. Тому черговість може лише підкреслити самостійність та специфіку виконуваної функції, але не її другорядність.

Контроль здійснюється в певній галузі управління, з її особливостями та конкретним змістом, а тому у певному обсязі та формі. Він спрямований на конкретний результат і шляхи досягнення цього результату, а також на усунення суб'єктивних та урахування об'єктивних перешкод при здійсненні управлінської діяльності з метою досягнення місії державного органу.

В системі менеджменту державного органу, контроль перебуває у тісному зв'язку з іншими функціями управління й разом з тим призначений для оцінки відповідності здійснення цих функцій завданням. Контроль забезпечує конкретність управління й здійснення його відповідно до прийнятих рішень. За допомогою контролю суб'єкт управління отримує інформацію про результати діяльності, а також про ті помилки та зміни ситуації, що можуть призвести до невиконання місії державного органу, його цілей та визначених завдань.

На рівні державних органів контроль сьогодні трансформується у функцію, яка є їх основною діяльністю. Основна мета контролю полягає у забезпеченні виконання управлінських рішень, успішній реалізації завдань організацій, а також у виявленні та попередженні можливих помилок і недоліків у роботі учасників управління та пошуку резервів і нових можливостей. Основним завданням контролю є забезпечення досягнення місії і цілей державного органу.

Контроль як елемент зворотного зв'язку, може бути ефективним лише у випадку отримання та ефективного використання достовірної та своєчасної інформації про стан системи, на яку спрямовується вплив, визначення того, чи все у цій системі здійснюється у відповідності з наміченими цілями та принципами, отриманими розпорядженнями керівництва, вказівками вищестоящих організацій, законами.

Необхідність здійснення контролю діяльності державного органу зумовлюють такі фактори: невизначеність та нестабільність зовнішнього середовища (зміна законодавчої бази, структури організацій, кількісного і якісного складу працівників і т.п.); небезпека виникнення кризових ситуацій; доцільність підтримання успіху організації; потреба підвищення якості державних і адміністративних послуг. З точки зору організаційного взаємозв'язку суб'єкта і об'єкта контролю розрізняють такі види контролю: внутрішній та зовнішній.

В системі менеджменту державних органів за критерієм часового